

AKROPOLITÁN

NOVÁ AKROPOLIS
MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE

FILIZOFIE
KULTURA
DOBROVOLNICTVÍ

č. 159 ČERVEN 2023

AKROPOLITÁN

FILOZOFIE - KULTURA - DOBROVOLNICTVÍ

ČERVEN 2023 Filozofie pro život č. 159

Filozofie, kterou navrhujeme, je způsob života dostupný všem, což znamená uplatňování učení velkých mudrců v praxi.

Kultura je uskutečňování lidských hodnot v životě, čímž se stává aktivní, využívá kvality každého člověka a rozšiřuje obzory.

Dobrovolnictví je plodem vůle vložené do služby ostatním. Neexistuje větší bohatství, než je ochota.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUC

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

www.akropolis.cz/ostrava

PARDUBICE

www.akropolis.cz/pardubice

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

Šéfredaktorka

Slavica Kroča

Odpovědná redaktorka

Ivana Hurytová

Redakce a grafická úprava:

Eva Bímová,

Martina Flaitingrová, Ondřej Aksamít,

Jana Aksamítová, Petra Pavlíčková,

Samuel Bíma, Aleš Gabriel

Nová Akropolis se nemusí plně ztotožňovat s obsahem uveřejněných textů, odpovídají za ně výhradně jejich autoři.

Všechna práva vyhrazena.

Tento časopis nebo jakákoli jeho část nesmí být reprodukovány v jakékoli formě bez předchozího písemného svolení vydavatele.

5

LÁSKA PLATONICKÁ, LÁSKA TĚLESNÁ

CARTEROVO ŽIVOTNÍ
SETKÁNÍ S TUTANCHAMONEM

8

12

HADRIANOVA VILA V TIVOLI

LÉČIVÁ „RŮŽE MOŘE“

15

17

ČAS LETNIC

Za několik týdnů se rozpoutá každoroční největší a nejdéle trvající evropské *rallye*: začne totiž *stěhování národů* na dovolenou, což potrvá více než dva měsíce. Ze severu na jih, z jihu na sever. Ze západu na východ, z východu na západ. Nahoru, dolů, vlevo, vpravo...

Města se vyprázdní a dálnice a silnice všech tříd se zaplní vozidly všeho druhu. Obloha bude plná kovových ptáků a koleje vlaků. K tomu se přidají plavidla nejrůznějších velikostí a tvarů, aby brázdila vody sladké i slané.

Někteří se těší na poznávání nových krajů, jiní na nicnedělání na sluníčku a koupání v moři, další na šplhání po horách, návštěvu příbuzných či opravu chaty... Každý z nás má svou vlastní představu ideální dovolené, protože si všichni občas potřebujeme odpočinout od rutiny, všednosti, každodennosti, stereotypů.

Facebook a Instagram, Viber a WhatsApp, blogy a vlogy se budou zaplňovat fotkami a videi všech a všeho, protože si myslíme, že to ostatní budou s námi prožívat tak barvitě a naplno, jako to vidíme a cítíme i my.

Existuje však něco, co se jmenuje vnitřní život: naše emoce, naše city, naše myšlenky, které se nedají vyfotit. Mohou se však projevat v našich postojích, v našem jednání, v naší důstojnosti, gestech, komunikaci, pohledu, soužití s ostatními...

Existuje naše srdce, které sice může ukazovat různé křivky na EKG, ale tyto nejsou obrazem lásky ani nenávisti, nadšení či žárlivosti. Naše srdce cítí takové věci, které dokonce ne vždy dokážeme popsat slovy nebo namalovat na obraze.

A pak jsou tu lidé, kteří nepojedou nikam. Zůstanou doma, protože buď nemají na dovolenou prostředky anebo si ji ani nemohou vzít. Budou pracovat jako po celý rok a doufat v *lepší časy*, až se možná jednoho dne i oni sami někam vypraví.

Existují lidé, kteří mají mnoho, lidé, kteří mají akorát, a ti, kteří nemají vůbec nic. Žijí spolu v jednom městě, v jedné zemi, na stejném kontinentu, který někteří nikdy neuvidí celý, ba dokonce ani kousíček.

Existují lidé, kteří bojují o každodenní chleba, a dokonce i o život, a existují na stejné Zemi jako my všichni. Kde je ten blahobyť, na který jsme se v minulosti těšili, a který nám slibovali? Svět bez válek, bez špíny, bez znečištění, bez hladu a zimy? Kde jsou ti lidé, kteří by mohli to všechno napravit?

Jsou v každém z nás, v našem srdci, v naší hlavě, v našich duších a myslí. Kdybychom se spojili, kdybychom rozvíjeli soužití a pěstovali spíše *Lásku k Moudrosti* než k fyzickému blahobytu, mohli bychom společně postavit lepší svět, než je ten, v němž žijeme.

Možná se to jednoho dne stane. Možná se lidé spojí v naději na lepší budoucnost. Možná...? Doufám, že ano! Věřím, že ano! A prozatím...

Bez ohledu na to, kam a s kým na dovolenou pojedete či nepojedete, mějte s sebou i nejlepšího přítele: knihu, která pohladí vaši duši a rozjasní mysl. A je vždy dobrým společníkem dokonce i v pohodlí vašeho domova, po celý rok a po celý život. Je to přítel, který nikdy nezklame!

Slavica Kroča

UMĚNÍ NASLOUCHAT

Ten, kdo poslouchá pouze sám sebe, ten, kdo si váží pouze svých vlastních myšlenek a cítí se přitahován zvukem vlastního hlasu, ten, kdo nepřikládá důležitost existenci jiných osob a používá je sotva jako obrazovku, na níž se odrážejí jeho slova, nikdy nebude moci rozmlouvat ani navázat zdravý lidský vztah.

Je třeba umět naslouchat. Není nutné být němí ani nesdílní, ale můžeme se honosit touto výtečnou schopností člověka, který bere v úvahu toho, koho má před sebou, toho, kdo chce navázat vztah stejně jako my.

Naslouchat je umění: vyžaduje věnovat pozornost ostatním, cenit si toho, co říkají, chápat, proč nám říkají to, co nám říkají, číst v očích toho, s kým mluvíme, stejně jako poslouchat jeho slova, spolupracovat v tichu gesty, která poukazují na naše aktivní podílení se na rozhovoru.

Naslouchat znamená dokázat to porovnat s tím, co si myslíme my, a mít příležitost po porovnání zvážit váhu svých myšlenek.

Naslouchat znamená umět zasáhnout ve správném okamžiku bez násilného přerušování, aniž bychom přehlíželi to, co říká ten druhý. Znamená to odpovídat a navazovat na to, co nám bylo řečeno, a vytvořit inteligentní nit, aby rozhovor měl smysl, což znamená začátek, střed a konec.

Naslouchat znamená chápat a chápat sebe sama...

Ten, kdo je schopen rozmlouvat, důvtipně střídat svůj projev s projevy ostatních, ten, kdo naslouchá jinému stejně nebo více než sobě samému, umí vytáhnout poklad ze všech zákoutí a ze všech okamžiků života. Rozvíjí pozorování, trpělivost, úctu a schopnost přemýšlet.

Umět naslouchat je nejlepší způsob, jak umět mluvit.

Úryvek z knihy *Filozofie pro život*,
Delia Steinberg Guzmán

LÁSKA PLATONICKÁ, LÁSKA TĚLESNÁ

Složitá otázka, v níž stavíme proti sobě lásku platonickou a lásku tělesnou, se nám může zdát velmi moderní, ale jakmile začneme pátrat trochu více do hloubky při hledání informací, narazíme na pozoruhodné překvapení: tato otázka vůbec není pouze současná, je tak stará jako člověk sám, a zdá se, že byla pokládána tak dlouho, jak dlouho je možné zachytit jeho stopy.

Dalším překvapením, s nímž se setkáváme, je to, že zdánlivě neslučitelný protiklad, platonická láska - tělesná láska, neexistuje, nebo alespoň, filozoficky řečeno, je velmi těžké jej najít.

Pozitivní je, že si jako filozofové nejprve pokládáme otázku, co je to láska. A to je otázka, která také není v ničem nová.

Člověk se odjakživa zajímal o všechno, co se týká lásky: co znamená, jaký má dosah, jaká je její hloubka, jaký je její smysl. A především o vztah lásky a štěstí. Jako by člověk tím, že najde lásku, zároveň našel i štěstí. Zdá se, jako by hledal panaceu, ideální pramen, díky němuž se vyřeší všechny problémy. A samozřejmě, pokud lásku spojíme se štěstím, nesmí nás udivovat, že se ve

všech dobách notoricky hledala buď láska nebo štěstí, pokud je považujeme za souznačné.

Staří filozofové říkali, že hledáme to, co nemáme, neboť kdybychom to měli, nemuseli bychom to hledat. A že člověk miluje to, co mu chybí, a protože mu to chybí, miluje to. Protože se cítí neúplný, tíhne k tomu, co považuje za důležité, aby byl úplným člověkem.

Nyní se více dotkneme tématu, které nás zajímá. Pokud hledáme to, co nemáme, a milujeme to, co nám chybí, znamená to, že bohužel nemáme štěstí a že nám chybí láska. To je velký paradox našeho století: čím více o něčem mluvíme, tím více si všímáme nedostatku toho, o čem mluvíme. Dnes je mnoho stránek zaplněno slovy o lásce, zvažujeme ji z nejrůznějších hledisek, ale když se trochu ponoříme do sebe sama, abychom zjistili, kolik lásky se nachází v našem nitru, v lidstvu, ve světě, v němž žijeme, přicházíme k závěru, že lásky je málo, hodně slov a málo citu. Láska nám chybí, a proto se ji všichni vydáváme hledat a jsme schopni ujít jakoukoli cestu, ať už nám ji předložila móda, nebo napověděla prozíravost, jen abychom našli onu lásku, ono štěstí, o kterých jsme si jisti, že je nevlastníme.

Při pohledu do historie vidíme, že láska byla v různých dobách pojímána a definována různě. Je to dáno převládajícími idejemi v každé historické situaci, tím, co každý jednotlivec potřeboval v daném okamžiku, výsledkem jeho vlastní evoluce. Vždy se však pohybujeme mezi dvěma extrémy: láskou duchovní, které říkáme platonická, a láskou tělesnou, sexuální. Ale jediné slovo, slovo láska, nestačí k označení nekonečného množství vztahů mezi těmito dvěma body, duchovním a oním druhým, který spadá do hmoty.

Stačí snad jediné slovo? Může jediné slovo opravdu vystihnout vše, co člověk dokáže v tomto ohledu vyjádřit nebo by chtěl prožít?

To je jeden z nejzávažnějších problémů, které nám přináší současné jazyky, neboť se staly velmi chudými v mnoha vnitřních aspektech, přestože jsou velmi bohaté v pojmenování všeho technického, všeho materiálního, všeho vědeckého. Jsou velmi chudé na to, aby se ponořily do hlubin lidské bytosti. Ve starověkých jazycích pro vyjádření různých druhů lásky existovalo tolik slov, kolik v člověku existovalo různých citů nebo schopností milovat.

The Divine Eros Defeats The Earthly Eros, Giovanni Baglione

Dnes musí jedno slovo, jedno jediné slovo, pojmenovat tisíce věcí. Můžeme snad definovat lásku pouze jedním způsobem? Existuje tolik a tak různých definic? Nebo existují stovky aspektů, které je třeba vzít v úvahu, když mluvíme o lásce?

Domníváme se, že láska je tak bohatá, že se neomezuje pouze na slova či definice, nýbrž je to otázka nekonečných odstínů, které možná nebudeme schopni zcela pojmut do konce života. Můžeme však prozkoumat některé myšlenky, aniž bychom je nazývali definicemi.

Vydejme se do světa mytologie, do onoho starého světa, v němž se zdálo, že člověk je v kontaktu s bohy, a vezměme si jeden příklad z mytologie řecké, tak blízké našim estetickým a etickým představám. Podívejme se, co je pro staré Řeky láska, Erós.

Podle Platona byl Erós nejstarším z bohů. Nejedná se o Eróta, kterého jsme zvyklí vídat jako sochu nebo na malbách. Není to ten andílek, který vypadá tak sympaticky a který je zobrazován, jak pronásleduje lidské bytosti, aby na ně nastražil nějakou léčku. Je to velmi starobylý Erós, Prvotní Láska, prapůvodní síla soudržnosti.

Mytologie říká, že když svět ještě neexistoval, když všechno ovládal chaos, když všechny věci byly v potenciálu, ale ještě nevznikly, zrodil se impuls, obrovská síla, schopná všechno uspořádat, sjednotit, dát všemu formu a život. Touto silou je Erós, je to Láska, Prvotní Láska, starý Erós, o němž se zmiňuje Platon. A jakmile Erós uspořádal celé univerzum, začal ho utvářet na různých úrovních, jako by to byly různé stupně sestupující z nejvyššího a nejsubtilnějšího nebe na zcela konkrétní, viditelnou a hmatatelnou Zemi, kde se nacházíme my. Erós zajišťuje, aby na každé úrovni existovala zvláštní forma lásky, aby se Láska projevila ve formě vhodné pro danou úroveň.

My však používáme stejné slovo pro všechny úrovně, pro mystickou exaltaci, lásku, kterou člověk cítí k Bohu, potřebu navázat spojení s tím božským, pro estetickou exaltaci, pro to, co nás naplňuje harmonií, nebo pro vášeň, kterou cítíme, abychom se dozvěděli více a pronikli do tajemství přírody. A láska je také množstvím stavů náklon-

nosti, láskyplnosti, cituplnosti k jiným lidem, k nějakému městu, domu, knize, zvířeti.

Pokud naopak dokážeme pojmout všechny stupně, které Erós v univerzu vytvořil, nalezneme různé formy lásky, až se dostaneme k té, kterou dnes nazýváme tělesnou, sexuální láskou, láskou, která se projevuje mezi dvěma těly, jako by i hmotná těla měla potřebu se sjednotit a projevit se prostřednictvím tohoto tak širokého a bohatého pojmu, kterým je láska.

Starý Erós podle mytologie sestupuje, nabývá podoby a projevuje se v různých formách, až se stane tím, jak ho známe nyní: malou láskou, Erótem s šípy, který doprovází Afroditu a čeká na sebemenší roztržitost lidí, aby zapálil srdce, která není radno zapalovat, a aby tím vytvořil všechny problémy, jež zaplňují tolik stránek dějin.

To je to, o čem nám vypráví mytologie spolu s teologickými a morálními koncepty. Opusťme však bohy a vraťme se do dnešního světa.

Dnes se láska chápe jako určitý psychický neklid, který se projevuje především prostřednictvím těla a sexu, jako by to byla jediná možnost projevu. Tato sexuální láska znamená „jít s dobou“, zatímco výraz platonická láska je vyhrazen pro něco staromódního a zastaralého. Platonická láska je vnímána jako odmítání sexu a zpátečnictví.

Tento sexuální boom, který se zdá být vrcholem modernosti, je plodem liberalizace nových generací. Liberalizace, která začala opuštěním všech hodnot, jež už nedávaly smysl, hodnot, které byly užitečné v předchozích historických obdobích, ale které už mladé lidi neoslovovaly a musely být nahrazeny.

Postupovalo se však tak, jako už tolikrát v dějinách: hodnoty nebyly nahrazeny, ale jednoduše zavrženy a zničeny. Pak se ukázalo, že člověk musí žít novým způsobem, ale nevědělo se, jak to uskutečnit. Svoboda, která se projevovala i v lásce, a to především prostřednictvím sexu, se brzy stala nevázaností. A nevázanost chápeme jako jednání bez zásahu vědomí, bez inteligence. Nechat se unášet pocitem touhy po něčem novém, po něčem zakázaném.

Připomeňme si slova, která byla rozhodující během revoluce v roce 1968 v Paříži: „zakázáno zakazovat.“ Čím více se něco zakazuje, tím více se to líbí, a pokud se něco zakáže, je to tím, co bývá zvoleno.

Sex byl tabu, ale od této chvíle jím přestal být.

Tato svoboda s sebou přináší i další komplikaci: ztrácí se totiž účel lásky. Vede láska ke štěstí? Je účelem sexuální lásky stále štěstí, nebo je důležité chvilkové uspokojení? Chápeme skutečně rozdíl mezi štěstím a uspokojením?

Objevují se nové komplikace, jako jsou sexuální úchylky všeho druhu, neboť když existuje neomezená svoboda, to, co bývalo dříve zakázáno, a tedy přitažlivé, přestává být zajímavé. Psýcha vyžaduje stále silnější emoce. A věk, kdy mladí lidé potřebují tyto emoce zažít, se stále snižuje. Dříve se mladí dostávali do kontaktu s láskou, se sexem, v určitém konkrétním věku. Římané hovořili o věku, kdy mají chlapci obdržet mužskou tógu. Dívky se stávaly ženami, když to určila příroda. Dnes už takto stanovený věk neexistuje. Dnes s údivem slyšíme od dětí určité výroky, které v nás vyvolávají pocit, že dětství je zoufalé čekání na okamžik, kdy se budeme moci vrhnout do života. Protože žít život znamená zažít všechno na vlastní kůži a ve dvaceti letech zestárnout s otázkou: „A co teď?“

A tak jsme se postavili do čela módy, a jelikož jsme se rozhodli, že Láska s velkým L, ideální láska, je téměř nemožná, nechali jsme se dosadit na její trůn s pomocí dráždidel všeho druhu: psychologických, fyzických, drog, filmů, časopisů a dalších vymožeností. Přenechali jsme její místo sexuální lásce, pouhému sexuálnímu potěšení, které se neodvažujeme nazývat láskou.

To byla velká revoluce.

Nyní však vyvstává další otázka: „A co s platonickou láskou?“

Delia Steinberg Guzmán

Pokračování v příštím čísle

CARTEROVO ŽIVOTNÍ SETKÁNÍ S TUTANCHAMONEM

Zhruba před sto lety proběhlo setkání dvou osobností. Jedním účastníkem této schůzky byl faraon Egypta, Tutanchamon, který žil před více než třemi tisíci lety a na kterého se už úplně zapomnělo. A tím druhým byl člověk, na něhož by se ani nevzpomnělo, nebýt tohoto setkání, badatel Howard Carter. Projděme nyní strastiplnou cestu osudu, která spojila tyto dvě osobnosti natolik pevně, že pro historii budou nerozlučnou dvojicí.

Howard Carter se narodil 9. května 1874 do chudé anglické rodiny malíře krajin. Po otci zdědil talent i způsob obživy a nezdálo se, že by jeho životní dráha měla být jiná. Vzdělání získal jen základní, neboť rodiče neměli prostředky na jeho studium. V sedmnácti letech dostal od movitějšího a vzdělaného příbuzného Percyho Newberrého pracovní nabídku pomáhat při vykopávkách v Egyptě. Nabídku přijímá a cestuje do země, o které neví skoro nic, aby pracoval v oboru, jenž je pro něj také velkou neznámou. V Egyptě se setkává s archeologií, která je v té době spíše volnočasovým zájmem než vědeckou

disciplínou. Výzkum se často provádí nesystematicky a nahodile. Používání velkých palic, krumpáčů či dynamitu také není nic ojedinělého. Howard sleduje, jak je nenávratně zničeno více věcí, než je objeveno.

O jeho setkání s historickým Egyptem můžeme mluvit jako o lásce na první pohled. Monumentální architektura a symbolické umění ho uchvátí natolik, že se ze zaměstnání stává životní cíl. Začíná sám naplno studovat vše o Egyptě. Ve volném čase čte množství odborných knih a snaží se co nejlépe pochopit symbolickou hodnotu této monumentální civilizace. Uvědomuje si, že kultura, kterou obdivuje, existovala v takřka nezměněné podobě více než čtyři a půl tisíce let.

V roce 1899, po osmi letech samostudia, získává pozici inspektora památek Horního a později i Dolního Egypta. Je pokládán za jednoho z největších odborníků, který si však nebere servítky vůči svým otitulovaným a movitějším kolegům

a kritizuje je za jejich spíše sportovní než vědecký přístup. Jeho oblíbenost u archeologů klesá.

Carter však nepřestává se samostudiem. Čte dochované písemnosti o egyptském pohřbívání, ve kterých objevuje pojetí člověka jako bytosti, jež nemá jen fyzické tělo, ale i jemnější úrovně. Egypťané nevnímají smrt jako něco definitivního a konečného, ale jako jednu z mnoha událostí v životě. Toto pojetí ho natolik fascinuje, že sní o nalezení neporušené hrobky. Jenže kde hledat? V Dolním Egyptě byly hrobky faraonů vyloupeny už ve starověku. Zbývá tedy jediné místo, Théby a jejich Údolí králů. Při bedlivém studiu zjišťuje, že nikde nejsou žádné předměty z hrobky faraona Tutanchamona. Navštěvuje i černý trh a různé překupníky, avšak o Tutanchamonovi nikdo nic neví. Jeho kolegové to vysvětlují tím, že mladý král vládnoucí pouhých osm let v neklidné době, která následovala takřka hned po Achnatonových necitlivých reformách, pravděpodobně nebyl ani jako faraon pohřben. S touto odpovědí se však Carter nespokojil. Vždyť mezi Achnatonem

a Tutanchamonem vládl pouhých dvanáct měsíců Schmenkare a po Tutanchamonovi vládl Aje také pouze jeden rok, a hrobky obou byly už nalezeny.

V roce 1905 se jeho sen o setkání s Tutanchamonem drolí a mění v prach. Jeho arabský podřízený, který hlídá vstup do jedné z hrobek, odmítne vpustit skupinu alkoholem posilněných turistů, kteří chtějí památku navštívit po otevírací době. Dojde i k fyzické potyčce, která naštěstí nemá žádné zdravotní následky. Přesto bohatí a vlivní turisté žádají Carterovu omluvu a propuštění hlídače. Howard nesnáší povýšené jednání bohatých a nabubřelých lidí a navzdory tomu, že v sázce je jeho zaměstnání snů, odmítne se omluvit. Dostává výpověď, živí se malováním a nechává se najímat jako odborník, když si někdo chce koupit nějakou starožitnost na trhu, protože dokáže velmi rychle odhalit padělek, což nepříspívá k jeho oblibě u místních prodejců.

V roce 1907 do jeho života vstupuje lord Carnarvon. Carter nejdříve spolupráci odmítá, nechce mít s bohatci nic společného, posléze však poznává lordův upřímný zájem o Egypt a začíná spolupráce, která končí až smrtí lorda v roce 1923.

Howard díky lordu Carnarvonovi získává takřka neomezené možnosti a volnou ruku až na jednu věc: povolení kopat v Údolí králů. To vlastní bohatý Američan, který se odmítá této výsady vzdát. Až v roce 1914 konečně získávají tak vytoužené povolení, ale kopat se nezačalo. Přišla první světová válka, a oba musí opustit milovaný Egypt, aby sloužili své vlasti.

Skutečné hledání v Údolí králů začíná až v roce 1917. Carter se nejdřív rozhodne zbavit dědictví po svých nadšených předchůdcích. Jedno celé období věnuje odvozu mnoha tun sutí, kterou tito zanechali po své archeologické činnosti a házeli si ji doslova pod nohy takovým způsobem, že dno údolí se o dva až tři metry zvedlo. Po této do té doby nezvyklé činnosti zavádí druhou novinku: nakreslí mapu celého údolí a rozdělí je na jednotlivé úseky. Všechny tyto systematické kroky později převezme archeologie jako základ pro svá vědecká zkoumání.

Na začátku sezony 1922–1923 lord Carnarvon oznamuje Carterovi, že budou muset ukončit pátrání po Tutanchamonovi, protože rodinné

jmění se v důsledku egyptského dobrodružství dosti zmenšilo. Carter ho však přesvědčí, že mu zbývá poslední místo, dříve zasypané hromadou suti a kamení, a právě tam se Carter 4. listopadu 1922 poprvé setkává s Tutanchamonem. Později o tomto okamžiku píše ve své knize:

Tři tisíce, ba snad čtyři tisíce let uplynulo od doby, kdy se lidská noha naposledy dotkla půdy, na níž nyní stojíte. A přece, když si prohlížíte známky nedávného života kolem sebe – zpoila naplněnou kád' vápna pro omítnutí dveří, začerněnou lampu, otisk prstu na čerstvě barveném povrchu, pohřební věnec, zanechaný na prahu na rozloučenou – zdá se vám, jako by to bylo včera. Dokonce dýcháte tentýž vzduch, nezměněný po staletí, který dýchali ti, kdož uložili mumii k odpočinku. Čas je vyřazen těmito malými intimními detaily a připadá vám, že přicházíte rušit.

V tuto chvíli bychom si mohli říct: a zazvonil zvonec a nastal šťastný konec, jenže to nejhorší Cartera teprve čekalo. Jakmile se svět dozvěděl, že se našla neporušená hrobka neznámého faraona, všichni ji chtěli za každou cenu vidět. Novináři nechtěli psát o ničem jiném než o tomto zázraku a jedinou překážkou, která jim stála v cestě, byl právě Carter. Ocítl se pod obrovským tlakem pomluv, vlády a novinářů. On však nepovolil, věděl, že by hrobka mohla být ve velmi krátkém čase nenávratně zničena. Odmítl do ní kohokoli vpustit, až na pár jednotlivců kvůli svědectví. Systematicky vše zapisoval, restauroval, balil a posléze převážel do Káhirského muzea, aby zachoval krásu Tutanchamonovy hrobky i budoucím generacím. A za to mu právem patří naše vděčnost a obdiv.

Jiřina Koubková

EGYPT, SYMBOLISMUS A ARCHEOLOGIE

ČLOVĚK, OBRAZ UNIVERZA

Jak chápali Egypťané člověka? Existuje mnoho způsobů dělení. To nejjednodušší spočívá v tom, aby se prvně odlišilo lidské (Remec) od božského.

Člověk se podílí na světě díky Sekhem, životní síle, která oživuje celé univerzum. Tím podstatným pro něj bylo znát své jméno (Ren), protože obsahovalo jeho identitu. Ren je jedinečným bytím, slovem ztotožněným s jeho skutečností a jeho dílem: Slovo (Sloveso).

Dle toho čemu věřili, se člověk skládal z několika těl (sedm až devět) stejně jako božská eneada.

Vědomí a vůle mu umožňovaly navzájem svázat tyto rozptýlené prvky a vytvořit dynamickou jednotu. Toto se stávalo z velké části díky iniciaci, která měla za cíl probudit vědomí.

Lidská bytost měla sedm následujících složek:

1. **Khat:** lidské tělo, nedotčené a s dobrým zdravím
2. **Khaibit:** stín duše, který určuje podobu, tento princip je spojen s Ka a Ba
3. **Ka:** je dvojníkem abstraktní osobnosti, projevem vitálních energií v jejich tvůrčích a udržujících funkcích, jeho prostřednictvím se člověk podílí na univerzálním životě
4. **Ab:** je srdcem, sídlem inteligence, rozumu, vášně a odvahy, je tím, co se váží při psychostázi, ceremonii vážení srdce, které je tím, co je zatíženo vahou lidských činů, Ab obsahuje duši Cheperer, skarabea, symbol toho, čím by mohlo být, srdce

musí být zničeno, odděleno od světa zdání, aby se osvobodil okřídlený skarabeus, tedy duch, princip, který moderní psychologie nazývá „vědomé já“

5. **Ba:** je věčnou lidskou duší, je znázorňována ptákem s lidskou hlavou, je duchovním principem nezávislým na fyzické opoře, je fyzickým projevem božstva, posvátná zvířata vlastní Ba, Ba je cestující duší živé bytosti, schopné jednat na hmotné úrovni, tento princip je spojený s Ka a Ab

6. **Akhu:** je duchem, který opouští tělo v okamžiku smrti, zářivý princip, symbolizovaný ibisem s chocholkou, představuje okamžik „zářivosti“, „účinnosti“, „Vrátit se k Akhu“ znamená dosáhnout dokonalosti, zvítězit nad negativními stránkami Akhu, znamená být pánem sebe sama

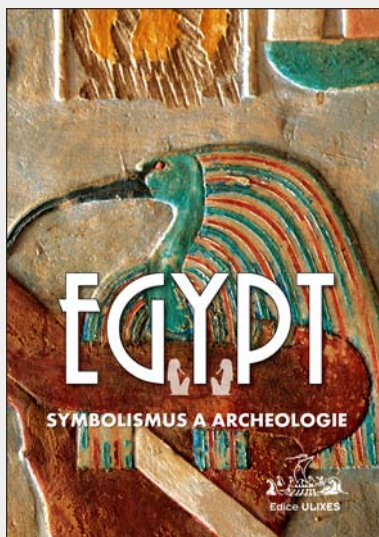
7. **Sahu:** je duchovním tělem, osvobozeným od Khat, toho fyzického, je zářivým obalem věčného ducha, který sjednocuje člověka se vším, je tím, co zůstává neměnné v průběhu různých inkarnací.

V Textech pyramid se objevuje tato otázka: „Ale kam odchází duše zemřelého?“

Pro Egypťana nebylo nic horšího než zemřít mimo jeho zemi. Smrt nebyla skutečným koncem: zesnulý musel uskutečnit pouť do země, odkud pochází Re...

Život se neustále obnovuje v lůně prvotní propasti, která obklopuje viditelný svět...

...Duše nyní žije mezi bohy. Pouze faraon se nemůže zastavit v kraji Ialu, neboť jeho osudem je doprovázet Re v Bárce milionů let...

V našich sídlech nebo na www.vecnakrasa.cz

HADRIANOVA VILA V TIVOLI

Publius Aelius Hadrianus pocházel z významného a starobylého rodu spřízněného s císařem Traianem. Když osiřel, právě k němu byl jako ke svému poručíkovi poslán do Říma a stal se jeho adoptivním nástupcem. Dostalo se mu celistvé výchovy a úplného vzdělání v duchu helénské tradice. Během studia se Hadrianus podrobně zajímal o řeckou tradici, a proto v něm někteří viděli spíše Řeka než řecky myslícího i hovořícího Římana. Mezi lety 110 a 111 se vydal do Athén, kde se setkal s filozofem Epiktétem, představitelem stoicismu, a navázal s ním hluboké přátelství. Příímý kontakt s helénskou kulturou na něj velmi zapůsobil. Dokladem toho je i skutečnost, že po vzoru řeckých filozofů nosil vous, což bylo u Římanů zcela neobvyklé. V Athénách byl zvolen archontem, a dokonce mu bylo uděleno athénské občanství.

Zasloužil se o rozvoj vzdělání například tím, že nechal v Římě zřídit tzv. Athenaeum, v němž se studovala rétorika, filozofie a literatura na vysoké úrovni. Mezi vojáky a senátory se těšil vážnosti jako zkušený vojevůdce a vzdělané vrstvy ho ctily jako příznivce a znalce umění a filozofie. Stal se patronem uměleckých či literárních aktivit.

Římskému impériu, kterému vládl v letech 117 až 138, dokázal po celou tuto dobu zajistit relativní mír a klid. V tomto období dosáhlo území rozsáhlé říše svého největšího rozsahu. Císař po zralé úvaze rozhodl, že by rozpínání nemělo dále pokračovat, protože by tím byla ohrožena stabilita říše. Místo toho o stávající obrovský a různorodý státní celek pečoval, a proto mnoho let své vlády strávil cestováním po provinciích, kde na místě řešil vzniklé problémy. Vrátil Arménii formální samostatnost a Parthům část území dobytých Traianem, protože správně posoudil, že udržení těchto krajů za každou cenu by vyžadovalo více obětí, než kolik by nakonec přineslo užitku. Zesílil římské pohraniční pevnosti ve střední a západní Evropě, nechal vybudovat obranný val na severních hranicích provincie Británie. Těžko bychom hledali území v celé římské říši, které nenavštívil. Byl motivován snahou osobně se přesvědčit o potřebách provincií a jejich obyvatel. Císař na konci své vlády trval na tom, aby jeho nástupce Antoninus Pius adoptoval Marca Aurelia, mladíka neobyčejných schopností. Ten se o dvacet pět let později stal císařem proslulým moudrou vládou ovlivněnou stoickou filozofií, s níž žil v souladu.

V Hadrianově osobnosti se snoubila role tolerantního císaře a světoobčana. Byl velkým milovníkem umění a kultur, které předcházely Římu, a rád se jimi nechával inspirovat. Proslul vybraným citem pro krásu. Byl také vášnivým stavitelem i architektem. Za jeho vlády bylo například dokončeno mauzoleum, dnes známé jako Andělský hrad, nebo Pantheon, jehož tehdejší podoba se téměř nezměněna dochovala do dnešních dnů. Mimořádným důkazem jeho zálib je bezpochyby palácový komplex v Tivoli ležící necelých třicet kilometrů od hlavního města.

Hadriana nelákal život v rušném Římě, a proto se rozhodl pro stavbu reprezentativního sídla mimo metropoli. Zde také mohl naplno realizovat své velkolepé plány, protože v centru města by tak rozlehlý nezastavěný pozemek hledal jen těžko. Vybral malebnou kopcovitou krajinu v povodí řeky Anio v Tiburu (dnešní Tivoli), místo, které si oblíbil již v mládí. Další nespornou výhodou tohoto území byla dostupnost stavebního materiálu a bohaté zdroje vody odváděné odsud ve větší míře akvadukty do Říma. Pro potřeby nově stavěné vily byla část odkloněna, protože vodní prvek hrál v Hadrianových plánech významnou roli. Stavět se začalo hned po jeho nástupu na císařský trůn a zřejmě se nepřestalo až do jeho smrti. Na pozemku o rozloze necelých osmdesáti

hektarů bylo rozeseto více než třicet budov a přibližně od roku 125 se z venkovského sídla stala oficiální císařská rezidence, i když stavební práce nebyly ještě zcela dokončeny.

Hadrianova stavba se stala exkluzivní rezidencí odrážející jeho velkolepé plány a vize. Císařem zvolený architektonický styl byl inspirován tím nejlepším ze všech středomořských civilizací. V budovách se promítly jeho znalosti i cit pro estetiku načerpané při cestách po Egyptě i Řecku, ale nechyběly ani stavby vybudované ve stylu osvědčené římské stavitelské tradice.

Centrem celého areálu byl císařský palác, jehož základ tvořil obdélníkový dvůr obklopený sloupřádím. Z něj se vcházelo do mnoha soukromých pokojů, malé knihovny a jídelny (triclinium). Pro osobní potřebu císaře sloužily místnosti v budově dnes mylně nazývané Vodní divadlo. Úchvatná kruhová stavba o průměru čtyřicet metrů uvnitř lemovaná iónskými sloupy tvořila soukromý prostor oddělený od zbytku rezidence. V centru se nacházel vodní příkop obklopující malý ostrov, na který bylo možné vstoupit pouze po dvou padacích mostech. Stavba na ostrůvku měla kruhový půdorys. Nádvoří uprostřed obklopovaly malé lázně, knihovna, ateliér a pracovna, kde mohl císař nikým nerušen tvořit, studovat i odpočívat. V těsné blízkosti vily se také nacházel sál filozofů. Pro vzdělaného císaře bylo samozřejmostí

postavit i dvě velké knihovny, třípatrovou řeckou a dvoupatrovou latinskou.

Nejobdivovanější stavbou je bezpochyby takzvaný Canopus, jehož předobraz se nachází v egyptském Canopu vybudovaném v blízkosti Alexandrie. Protáhla vodní plocha o rozměrech 119 × 18 metrů na dně uměle vytvořeného údolí napodobuje slepé rameno řeky Nil. Na klidné vodní hladině se odráží kolonáda s torzy kopií řeckých soch zpodobňujících boha Marta či Herma. Delší stranu pak zdobí dva Siléni a mezi nimi umístěné nádherné postavy čtyř karyatid, které přímo odkazují na průčelí chrámu Erechteionu na athénské Akropoli. Na opačném konci nádrže nechal císař vystavět chrám zasvěcený Serapidovi, Římany hojně uctívanému řecko-egyptskému bohu lékařství. Svatyně připomíná velkou jeskyni s mnoha vodními prvky a byla kopií chrámu nacházejícího se právě v Alexandrii.

Ačkoliv je vodní plocha v areálu Canopu úctyhodná, nebylo to největší Hadrianem vytvořené vodní dílo. Tím byla kopie slavné athénské malbami zdobené kolonády Stoa poikilé. Od ní se odvozovalo pojmenování stoického hnutí, protože první stoikové se právě u takto nazývané kolonády v Athénách pravidelně setkávali. V Tivoli však kolonáda obklopovala obrovskou vodní nádrž o rozměrech 232 × 97 metrů a navazovaly na ni rozsáhlé zahrady. Přestože to dnes již není patrné, celý prostor byl původně obezděn a kolonáda byla zastřešena.

O několik metrů dále najdeme Nymphaeum, které patrně sloužilo jako velká letní jídelna se zahradou. V Hadrianově rezidenci nemohly chybět ani lázně, které byly běžnou součástí římských měst a sloužily nejen k očištění těla, ale i k občerstvení ducha; kromě nejrůznějších bazénů a tělocvičen totiž vždy obsahovaly i knihovny či studovny. V sousedství Malých lázní stála budova Velkých lázní, kde byla návštěvníkům vily k dispozici potní lázeň (laconicum) a nádrže s horkou (caldarium), vlažnou (tepidarium) i studenou (frigidarium) vodou. Uprostřed monumentální kupole odkazující na kupoli Pantheonu byl otvor, kterým se odváděla pára.

Klasické řecké divadlo s půlkruhovým hledištěm a obdélníkovým jevištěm bylo pro císaře milujícího vše, co souviselo s řeckou vzdělaností,

nezbytností. Populární stavbou byl také Venušin chrám na kruhovém půdorysu s půlkruhovým sloupořadím okolo, kopie chrámu v Delfách. Nechyběl zde ani tradiční prostor určený pro fyzická cvičení (gymnasion). Nacházela se tu i řada menších budov jiného charakteru, stovky soch a dalších památek, které bohužel později nechal císař Konstantin z velké části přesunout do nově vzniklého hlavního města impéria, do Konstantinopole.

Z původních staveb je dodnes zachovaná a přístupná pouze jedna pětina. I ta však vzbuzuje obdiv. Jak asi tento rozsáhlý komplex vypadal v celé své tehdejší kráse? Jaká moudrost a krása naplňovaly duši jeho tvůrce? To jsou otázky, které si každý návštěvník při pohledu na tuto perlu antické architektury jistě musí položit.

Petra Pavlíčková

LÉČIVÁ „RŮŽE MOŘE“

Jednou z nejaromatictějších rostlin, která se používá v kuchyni, ale i k léčebným a čistícím účelům, je *Rosmarinus officinalis* (Rozmarýn lékařský či rozmarýna lékařská). Její jméno je snad odvozeno od latinského *rosa mare*, tedy růže moře. Jiné etymologické pojetí vychází ze slova *ros* (*rosa*), pak bychom mohli mluvit o mořské rose. Jedna pověst vypráví, že původně měl bílé květy. Ty zmodraly, když přes něj Panna Marie přehodila svůj plášť poté, co ji schoval před pronásledovateli, a proto „Rose-Mary“. Název je zde odvozen od nádherně modré barvy květů tohoto stálezeleného keře, který ve své domovině, v oblasti Středomoří, dorůstá výšky až dvou metrů. U nás je možné ho pěstovat ve skleníku, za oknem nebo na zahrádce s písčitou půdou na slunném stanovišti, nesmí se ale přelívat. A přes zimu jej musíme schovat, nesnáší mráz.

Dříve se věřilo, že roste jen v blízkosti spravedlivých lidí. Mnozí ho známe spíše jako koření na maso, rybu, brambory nebo zeleninu, k ochucení oleje nebo jen pro kořeněnou vůni, která se uvolňuje promnutím lístků. Použití rozmarýnu ale bylo a dodnes je mnohem širší.

Tato rostlina se používala místo kadidla při náboženských obřadech, voda s rozmarýnem sloužila k rituálnímu očištění rukou. Ve starověku se přidávaly snítky do pohřebních věnců. V Egyptě je vkládali do rukou zemřelých, aby měli snazší cestu na druhý břeh života. Chápali rozmarýn jako symbol znovuzrození a nesmrtelnosti. Tato rostlina však doprovázela nejen zemřelé, ale i ty, kteří vstupovali do svazků manželských, protože je spojována s věrností a stálostí nebo přátelstvím. Římané jí zdobili sošky ochranných bůžků Lárů, lidé ji nosili v klopě nebo za kloboukem, ale i v královské koruně pro štěstí.

Lidé věřili, že rozmarýn ochraňuje před bleskem, zahání zlé sny i jedovaté hady. Z jeho dřeva se proto vyráběly talismany a amulety.

Pokud si ho chceme uchovat, je třeba sbírat jeho nať v létě, před rozkvetem, kdy obsahuje nejvíce silic a účinných složek. Suší se při teplotě do 35 °C.

Jaké jsou účinky této rostliny? Rozmarýn se používá ve formě čaje, vína, tinktury, octa, destiluje se olej i hydrolát. Vůně této rostliny posiluje kognitivní funkce, jako jsou například soustředění a paměť. Olej se aplikuje při svalových křečích, proti revmatu a bolesti kloubů. Prokrvuje vnitřní orgány, zlepšuje krevní oběh, zvyšuje tlak. Je antiseptický, přispívá k utišení kašle a odhlnění, k odstranění poruch trávení a nadýmání, najdeme ho jako složku ústních vod. Lze si z něj vyrobit vlasovou vodu k posílení růstu vlasů. Výluh v alkoholu má repelentní účinky při aplikaci na člověka i na domácí mazlíčky. Ze dřeva se vyráběly kolíčky na sušení prádla, které tak přijalo jeho vůni a odolalo molům. Dezinfekčních účinků rozmarýnu se využívalo i v dobách morové nákazy.

Jako u všech bylin je třeba vždy konzultovat jeho užívání a zjistit si kontraindikace.

Na jemnějších úrovních podporuje u člověka návrat k harmonii, radost, vitalitu, obnovuje nadšení, posiluje sebedůvěru, pozvedá odvalu a omlazuje i v tom vnitřním smyslu.

V květomluvě znamená štěstí pro srdce: „Jsem šťastný, že tě vidím“ nebo „chci trávit svůj čas s tebou – navěky.“

Podnikli jsme malý výlet do světa jedné byliny a jejích účinků na všechny sféry člověka, fyzickou, psychickou i duchovní. Věřím, že bude sloužit jako inspirace pro otevření knihy přírody a hledání přirozených pomůcek v našem životě.

Dana Gabrielová

ČAS LETNIC

Letní i zimní slunovrat si od nejstarších dob udržovaly významné postavení v koloběhu ročních období a provázelo je mnoho magických a náboženských představ a rituálů. Písemné zmínky o oslavách letního slunovratu – letnic – najdeme už u kronikáře Kosmy.

Důležitou roli v letnicových rituálech hrála skutečnost, že se Slunce na své pouti zdánlivě zastavilo a dny se začaly postupně zkracovat. V tento den mělo Slunce na nebi nejsilnější pozici a doslova kralovalo nad temnotou. Další rys rituálů a oslav vycházel z toho, že skončilo jaro a s ním i většina náročných zemědělských prací. Následný osud budoucí sklizně se vkládal do rukou počasí, tedy vyšší moci.

V tomto období také probíhaly rituály spojené s prameny a studánkami. V nejsušším období roku závisela budoucí úroda, dobytek i lidé na dostatku vody. Proto se prováděly obřady spojené s čištěním studánek a přivoláváním deště. Ještě v 19. století byl prováděn rituál, jehož se účastnily mladé a nevinné dívky. Studánku vyčistily

a obložily zelenými věnečky s květinami, někdy přinášely studánce oběť ve formě svátečního pečiva. Pak se jedna z dívek oblékla za královnu, společně se vydaly do vsi jako královna a její družina, chodily dům od domu a vybíraly (koledovaly) za „vylejvání“. Říkalo se, že královna hledá svého krále. Tento zvyk se nazýval královničky.

Podobný zvyk je doložen v řadě evropských zemí, a to jak v těch slovanských, tak na území Německa, Francie, Anglie, Rakouska a ve Skandinávii: král s královnou a družinou obcházeli obec i pole a pastviny. Z tohoto zvyku se později vyvinula jízda králů.

Mezi nejznámější rituály letnic patří zvyky spojené se svatojánskou nocí, můžeme se setkat i s termínem svatojánská magie. Od nejstarších dob se věřilo, že právě v okamžiku, kdy se Slunce na obloze zastaví (slunovrat), dochází k narušení řádu a rovnováhy v přírodě. O svatojánské noci začíná Slunce ztrácet svou moc nad silami země a přírody, které jsou jím jindy spoutané a lidem

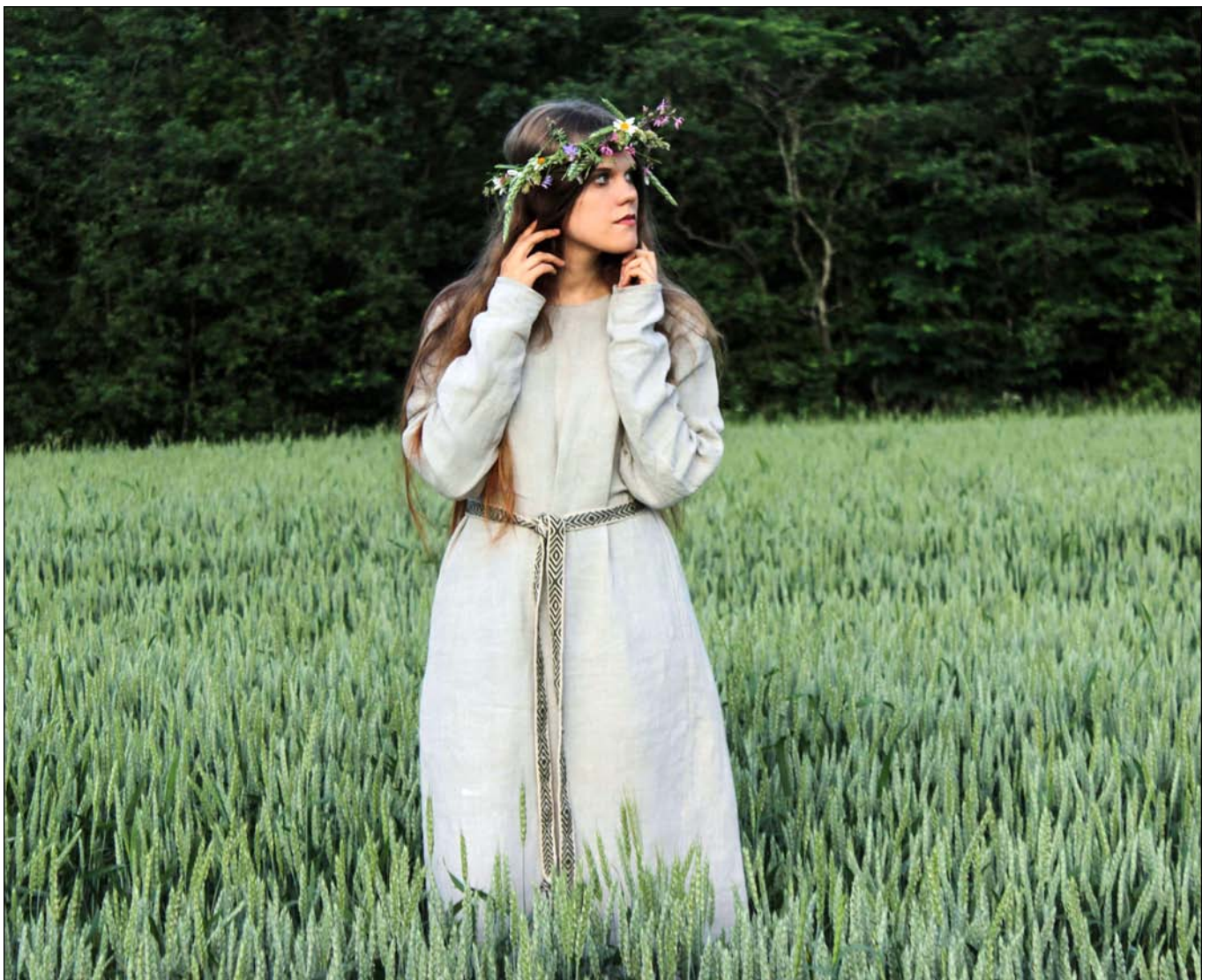
nedostupné. Proto lidé věřili, že v tento okamžik se uvolňují magické síly přírody a vstupují do rostlin a bylin natrhaných za této noci. Léky z těchto rostlin byly považovány za nejúčinnější. Kořeny z nich se dávalo do jídla a zajišťovalo prosperitu a štěstí. Věřilo se, že některé rostliny v tento den mohou předávat nadlidské schopnosti: člověk se mohl stát neviditelným, mohl porozumět řeči zvířat či rostlin nebo najít ukrytý poklad. Takovou sílu v lidových představách mělo především kvetoucí kapradí. Pokud se ho člověk vydal hledat, musel dodržet řadu přísných zásad: nesměl promluvit, polekat se zemětřesení, hromu ani blesku, a především nesměl podlehnout démonům, kteří mu v cestě bránili.

Lidé věřili, že se v tento den země na krátký okamžik otevírá a vydává své poklady, především drahé kovy.

Dalším zvykem byly svatojánské ohně. Podle popisu tvořila základ hranice jedle, pevně zaražená do země a odvětvená. Jen vršek zůstal zelený. Na ni se zavěsily květinové věnce, a pak se kolem kmenu vystavěla hranice z chvojí a velkých polen. Když hranice prohořela a kmen se skácel k zemi, snažili se přihlížející získat aspoň kousek ohořelého věnce. Ten byl pro šťastného majitele příslibem prosperity hospodářství, hojnosti a zdraví po celý příští rok. Ještě větší význam věnečkům přikládaly nezadané dívky, které je používaly jako magickou přísadu do nápoje lásky.

Všechny tyto svátky poukazují na velkou důležitost magického okamžiku, který se odehrával v přírodě, a na potřebu člověka se s těmito rytmy sladit a spolupracovat. Člověk se za starých časů cítil být součástí přírody a snažil se s ní spolupracovat, a ne si ji podmanit.

Petr Koubek

PROGRAM AKTIVIT

ČERVEN

CESTA ČAJE

Úterý, 13. června 2023 19 hodin

Přednáška na YouTube

PŘECHODOVÉ RITUÁLY

Přednáška

ČERVENEC

VNITŘNÍ SÍLA ŽENY

Přednáška

FRANKL - HLEDÁNÍ SMYSLU ŽIVOTA

Úterý, 18. července 2023 19 hodin

Přednáška na YouTube

SRPEN

TAO

Úterý, 22. srpna 2023 19 hodin

Přednáška na YouTube

KARMA

Přednáška

ZÁŘÍ

CAFÉ SYMPOSION:

TAJEMSTVÍ DOBRÉ NÁLADY

FROMM - UMĚNÍ MILOVAT

Úterý, 26. září 2023 19 hodin

Přednáška na YouTube

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

Chtěli byste lépe poznat sami sebe a svět, který nás obklopuje? Máte otázky a hledáte odpovědi? Existuje více cest, jak je najít. A jednu z nich odjakživa nabízí filozofie. Když se dnes řekne slovo filozofie, často si představíme teoretickou disciplínu odtrženou od praktického života.

Tento kurz vám přiblíží filozofii takovou, jaká ve své podstatě je: srozumitelnou a užitečnou v našem každodenním životě.

Filozofie pro Život

PŘÍRODNÍ FILOZOFIE

ČLOVĚK A UNIVERZUM

ODKAZ DÁVNÉ INDIE

ZÁHADY TIBETU

BUDDHISTICKÁ FILOZOFIE

MOUDROST ČÍNY

VÝZVA ŽIVOTA VE SPOLEČNOSTI

PLATON A „MÝTUS O JESKYNI“

ARISTOTELES

PLOTIN A NEOPLATONICKÁ ŠKOLA

DŮLEŽITOST VÝCHOVY

EGYPT

ŘÍM A STOIKOVÉ

DĚJINY, PAMĚŤ A ZKUŠENOST

DĚJINY A MYTOLOGIE

HISTORICKÉ CYKLY

SVOBODA A OSUD

Součástí kurzu jsou cvičení rozvíjející schopnosti člověka:

POZORNOST

KONCENTRACE

PAMĚŤ

IMAGINACE

VŮLE atd.

„Kdo je schopný naslouchat,
je schopný i mluvit,
a ten, jenž poslouchá,
je majitelem všeho
prospěšného.“

Ptahhotep

